

Махиня Т. А. Комунікації закладу загальної середньої освіти у соціальних мережах: переваги, проблеми та можливості. Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. С. 256-264. URL : http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_8_konf_2020.pdf

*Тетяна Махиня,
професор кафедри педагогіки, адміністрування і соціальної роботи
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*

КОМУНІКАЦІЇ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ПЕРЕВАГИ, ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ

У статті увага зосереджується на перевагах, проблемах та можливостях комунікації закладу загальної середньої освіти у соціальних мережах. Зазначаєть, що в умовах запровадження інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти заклад освіти має оприлюднювати інформацію про свою діяльність на відкритих загальнодоступних ресурсах, серед яких особливу увагу у нашому дослідженні приділено можливостям Facebook. Проведено контент-аналіз сторінок та груп закладів освіти Facebook з метою висвітлити найбільш яскраві приклади консолідації учасників закладу освіти в інтерактивній взаємодії у досягненні спільних суспільно важливих інтересів. Наведено практичні поради успішної комунікації закладу загальної середньої освіти у соціальних мережах та алгоритм висвітлення подій при настанні непередбачуваних чи навіть неприємні для закладу освіти події. Також представлено негативні приклади розповсюдження інформації у соціальних мережах, обумовлені низькою медіаграмотністю учасників освітнього процесу.

Ключові слова: заклад загальної середньої освіти, комунікація, взаємодія, соціальні мережі, Facebook, інституційний аудит, консолідація учасників закладу освіти, інтерактивність, інформаційна відкритість, інформаційна безпека, медіаграмотність.

Постановка проблеми. З 2020 року для закладів загальної середньої освіти замість атестації запроваджується новий підхід до забезпечення якості шкільної освіти – інституційний аудит. Відтепер оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти буде здійснюватися відповідно до затвердженого наказом МОН України № 17 від 09.01.2019 «Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти» за такими напрямками як освітнє середовище, оцінювання учнів, педагогічна діяльність та управлінські процеси.

Одним із критеріїв дієвої внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти є комунікація між педагогічними працівниками і батьками здобувачів освіти з питань організації освітнього

процесу, яка може відбуватись у різних формах від індивідуальних зустрічей та бесід до он-лайн комунікації за допомогою соціальних мереж або інтерактивної інтернет-платформи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проаналізувавши останні дослідження і публікації зазначимо, що окремі науково-теоретичні основи обґрунтування використання соціальних мереж як форми сучасної комунікації в інформаційному суспільстві та освіті, зокрема, досліджено у наукових публікаціях М. Безбогової, С. Бирик, Р. Гуревич, Ю. Данька, О. Довженко, С. Івашнєвої, К. Когана, Д. Ломакіна, Г. Почепцова, Ш. Прімбса, В. Ризуна, І. Шахіної, А. Яцишина та інших. Проте, розвиток комунікацій закладу загального середнього закладу освіти у соціальних мережах, розширення мережевих спільнот і застарілі схеми регулювання віртуальних соціальних зв'язків вимагають глибокого переосмислення з метою вивчення їх впливу на стан взаємодії учасників освітнього процесу в цілому.

Мета дослідження – проаналізувати переваги, проблеми і перспективи комунікацій закладу загальної середньої освіти у соціальних мережах.

Виклад основного матеріалу. Сучасний інформаційний простір, кількість користувачів якого невідомо зростає (за даними Factum Group Ukraine за 3 квартал 2019 року доля регулярних користувачів Інтернет в Україні становить 22,96 млн або 71% населення), з одного боку дуже ускладнює процес комунікації, з іншого – надає безліч можливостей, яких раніше не було. Мережева комунікація в Facebook, Instagram, Telegram, Twitter, YouTube тощо набувають все більшої популярності, вийшовши за рамки особистого спілкування, виступають найбільш доступним і зручним засобом комунікації за допомогою якого велика кількість користувачів Інтернет отримує додаткові можливості у спілкуванні, розбудові власного бренду та стають потужними комунікаційними платформами для державних та громадських організацій.

На відміну від офіційних сайтів закладів загальної середньої освіти, які потребують більш професійної підготовки до оновлення інформації на ньому та налагодженні зворотного зв'язку, сторінки закладів у соціальних мережах мають свої особливості, які зумовлені властивостями електронної комунікації – оперативність розповсюдження інформації, доступність, спрощений пошук цільової аудиторії, легкість налаштування зворотного зв'язку тощо. Вони мають свою структуру, організаційно-технологічні параметри, що впливають на характер соціальних зв'язків, а також є елементом механізму конструювання комунікативного простору сучасного суспільства, виконують низку функцій, створюючи ціннісний базис свого існування [7].

З урахуванням того факту, що за даними Factum Group Ukraine за грудень 2019 року найбільш популярною мережею в Україні залишається Facebook (становить 30%, що відповідає 13 млн осіб та становить 0,7% від світової аудиторії), побудуємо наше дослідження на контент-аналізі присутності закладів загальної середньої освіти саме у цій мережі, не вдаючись у відмінності між сторінкою чи групою Facebook школи.

У Facebook представлено величезну кількість офіційних сторінок закладів освіти, їх підрозділів, а також науково-педагогічних та педагогічних працівників, що мають переважно до 1000 учасників. Зокрема, Київська гімназія східних мов № 1 має 2700 підписників при тому, що гімназійна родина об'єднує понад 1100 учнів та 118 педагогів (за даними на 01.09.2019 сайту гімназії), у той час, як на особистій сторінці директора закладу Оксани Проскури вийшов ліміт друзів за 5 тисяч. Гімназійна родина Введенської гімназії № 107, яка налічує 965 учнів (станом на 01.09.2019 р.) та 99 педагогічних працівників (05.01.2020р), з 20 вересня 2015 року об'єднала на теренах соціальної мережі 1,5 тисячі активних учасників у загальнодоступній групі, а особиста сторінка директора школи Катерини Спітківської становить більше 2100 підписників.

У своєму посібнику «Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co» Ш. Прімбс визначає основні потреби користувачів у соціальних мережах:

- управління стосунками від фейсбучного знайомства як заміни обміну візитівками до тісних контактів у сімейній спільноті чи спільноті друзів;
- управління інформацією шляхом фільтрування новин та актуальної інформації, базуючись на уподобаннях користувача через друзів та підписки;
- управління власною ідентичністю шляхом формування персонального бренду [11].

Виходячи із вищевикладеного, фоловер сторінки закладу освіти чи керівника школи, самостійно приєднавшись до шкільної спільноти у соціальній мережі, має можливість:

- налагоджувати контакти між учасниками освітнього процесу та можливість самостійно припинити спілкування у будь-який момент і без пояснень;
- налаштувати постійний доступ до інформації про новини діяльності закладу освіти завдяки особливостям роботи пошукових алгоритмів соціальних мереж;
- сформуванню власного ставлення до тих чи інших подій в освітній галузі, спираючись на думку експертів найбільш авторитетних освітніх брендів: в умовах великих масивів інформації щодо освітніх реформ, яку повідомляють тисячі джерел, актуальним для фоловерів стає, власне, не сама інформація, а, безпосередньо, ставлення до неї експертів конкретного закладу освіти та бачення подальшого розвитку подій.

Таким чином, для керівника закладу освіти присутність у соціальній мережі особисто чи через сторінку закладу дозволяє оперативно інформувати учасників освітнього процесу із життям організації, цілеспрямовано управляти потоками різноманітної інформації, впливати на їх свідомість та світогляд тим самим перетворюючи батьків із «читачів/спостерігачів» на активних співпереживачів / шанувальниць чи навпаки, проте обізнаність гарантує зменшення негативних проявів індивідуальної автономії.

Повертаючись до посібника Ш. Прімбса, треба наголосити на ролі шанувальників. «Справжні шанувальники – це щось набагато більше, ніж читачі / слухачі / глядачі / цільова група: шанувальники взаємодіють. Шанувальники готові щось зробити для об'єкта вашого поклоніння. Шанувальники першими надсилають фотографії, коли ви оголошуєте фотоконкурс. Шанувальники пишуть перші коментарі під вашими дописами, ламаючи цим кригу. Шанувальники ставлять тролів на місце - і цим звільняють вас від неприємної роботи. Шанувальники також будуть на вашому боці, коли на вас виливається шітсторм. Вони забезпечують розваги за столом постійних відвідувачів у вашій спільноті. І вони дають вам матеріал, з яким ви знову можете працювати» [11, 126-127].

Ефективність комунікацій у мережі виявляється через високий рівень довіри всередині мережі, на противагу недовіри до сторонніх учасників; наявність об'єднаних ідеологій/ релігій/стилю життя, що дозволяє діяти спільно; адресність повідомлень, що дозволяє отримати його саме тому, хто його реально потребує, на відміну від комунікації з масовою, але пасивною аудиторією у випадку традиційних ЗМІ [10]. Мова йде про механізми функціонування груп, що забезпечують інтеграцію індивідуальних дій у спільній груповій діяльності та спілкуванні.

Однією із критично значущих складових управлінського процесу у закладі освіти є інформування учасників освітнього процесу та громади про свою діяльність на відкритих загальнодоступних ресурсах [1].

Без оперативного та повного інформування неможливо створити та підтримувати довіру до роботи закладу, що є обов'язковою умовою для ефективної освітньої діяльності. Саме тому керівництво має організовувати діяльність закладу освіти на умовах інформаційної відкритості та комунікації з учасниками освітнього процесу і громадою».

Інформаційна відкритість забезпечується наявністю у закладі освіти майданчиків для інформування учасників освітнього процесу, у тому числі соціальних мережах. Про що саме і як саме інформувати додатково – вирішує сам заклад освіти. Головний принцип інформування – повідомляти про те, що важливо, насамперед для батьків, які є найбільш зацікавленою та критично налаштованою аудиторією.

Задля того, щоб освітні управлінці на місцях вміли швидко, правильно і чітко інформувати про зміни та успіхи, які зараз відбуваються в освітній галузі, не боятися критики та вміли обернути собі на користь кризові ситуації громадською організацією «Смарт Освіта» було розроблено відкритий безкоштовний он-лайн курс «Ефективні комунікації для освітніх управлінців» на онлайн-платформі EdEra, який за 10 місяців 2019-го року переглянуло 4 400 людей [6].

Для того, щоб бути успішними комунікаторами в сучасному інформаційному просторі його розробниці пропонують:

- бути наполегливими та послідовними в донесенні своїх думок, ідей та фактів: аудиторія буде вдячна за точну навігацію в хаосі освітньої інформації;
- щоб бути почутим, повторювати повідомлення багато разів різних форматах через інтерв'ю, подію, фото, інфографіку тощо;
- знати, що турбує та що цікавить ваші аудиторії, та будувати свою діяльність і комунікацію з урахуванням цього;
- завжди тримати у фокусі зусилля та ресурси на місії закладу;
- концентруватися на простоті й доступності повідомлень;
- мати унікальні історії, що надихають;
- максимально наблизитися до своїх аудиторій.

Багато уваги у курсі приділяється антикризовим комунікаціям, мета яких одразу і рішуче відмовитися від спроб приховувати будь-які непередбачувані чи навіть неприємні для закладу освіти події: всеохоплююче проникнення у суспільне життя сучасних засобів комунікації робить абсолютно неможливим будь-яке приховування інформації. Слід пам'ятати один із важливих принципів суспільної комунікації: хто першим повідомив про подію, той значною мірою і визначає подальший розвиток її медійного висвітлення.

Повідомлення про непередбачувану подію має складатися із трьох обов'язкових компонентів, які надають відповідь на наступні запитання:

- «що сталося?» – надаємо повну інформацію про подію, одразу блокуючи або принаймні суттєво зменшуючи можливості недостовірного інформування з цього приводу;
- «що ми робимо?» – школа демонструє свою активну позицію у вирішенні проблеми, яких вжито заходів, щоб усунути проблему, кого додатково було залучено та поінформовано;
- «чого очікувати?» – знімаємо або принаймні суттєво зменшуємо некомфортний для людини стан невизначеності, показуємо найбільш можливі шляхи розвитку події.

Наприкінці, звичайно, треба обов'язково повідомити про те, як вирішено проблему. При цьому також треба бути відвертими – і якщо проблему на шкільному рівні остаточно вирішити неможливо через певні причини – треба обов'язково повідомити про це і проінформувати про подальші дії щодо її вирішення. [1].

Оскільки інформування та комунікація базуються на процесах розповсюдження та обміну інформацією, дуже важливо знати, як здійснюються ці процеси і як можна їх ефективно організувати. Побудова якісного інформування учасників освітнього процесу та громади багато в чому може посприяти підвищенню рівня медіаграмотності керівництва та педагогічних працівників закладу.

Головна особливість соціальних мереж – інтерактивність. Відтак, соціальні мережі виступають одночасно сервісом для взаємодії окремих індивідів (лідерів думок, шанувальників закладу освіти) та спілкування великих соціальних груп. У зв'язку з великим обсягом залучених користувачів можна вважати цю середу

досить потужним інструментом для підтримки освітніх змін та роз'яснення реформ, механізмом конструювання комунікативного простору та консолідації сучасного суспільства.

Наведемо найбільш вдалі приклади консолідації учасників закладу освіти в інтерактивній взаємодії у досягненні спільних інтересів. По-перше, треба відзначити, що стрічки новин шкіл у соціальних мережах стали більш емоційними та яскраво проілюстрованими, їх увага зосереджується на нових підходах в організації освітнього процесу: очевидно, що школа більшою мірою не лише місце, де учні набувають теоретичні знання з певних дисциплін за новими формами та методами навчання, а й середовище, де вони навчаються взаємодії із суспільством та ефективно управляти своїм часом.

Рис. 1. Скрин зі сторінки гімназії А+ про результати допомоги притулку для тварин «Сіріус»

Учні разом із батьками залучаються до вирішення суспільно важливих проблем – допомога і підтримка воїнів АТО, дітей-сиріт, людей похилого віку, сільських бібліотек, лікарень, безпритульних тварин тощо. Як показує контент-аналіз сторінок та загальнодоступних груп закладів загальної середньої освіти у Facebook, адміністрація шкіл вдається саме до соціальних мереж як найбільш дієвого інструменту організації відповідної роботи та подальшого звітування про неї (Рис. 1.). Завдяки алгоритмам Facebook, інформація про заходи, в яких брали участь учасники освітнього процесу постійно майорить у них у стрічці і дозволяє переоцінити цінності батьків, приєднавшись до

соціально важливих проектів, у яких беруть участь їх діти; змінити ставлення до благочинності та меценатства.

Необхідно відмітити неабияку роль соціальних мереж у наданні оперативної адресної підтримки безпосередньо учасникам освітнього процесу. Мова йде про залучення великого числа небайдужих людей до допомоги учасникам освітнього процесу, що потрапили у надзвичайні обставини – пожежа, аварія, оперативне лікування тощо. Така допомога через безпосередній особисті контакти у разі зменшує шахрайства і зневіру у благодійні організації.

Як приклад можна представити гарно організовану стратегію в підтримки Нікити, учня 11 -Б класу гімназії 107 «Введенська», директор якої 31 серпня 2019

Рис. 2. Скрін зі сторінки гімназії про результати збору коштів на благодійному ярмарку для реабілітації одного із учнів

року, в день народження хлопця, на сторінці школи закликала, підтримати благодійну акцію – «2 вересня відмовитись від букетів, термін життя яких триває від декілька годин до декількох днів, а спрямувати кошти на реабілітацію і лікування нашого Нікити Остапенка, в якого попереду довге, щасливе і , безперечно, успішне ЖИТТЯ». Окрім того, було проведено ще серію благодійних ярмарків, кошти від яких пішли на реабілітацію, про результати якої постійно звітували як директор закладу, так і інші зацікавлені в одужанні хлопця у групі гімназії у Facebook (Рис. 2)

Ще одним прикладом консолідації учасників освітнього процесу з використання соціальних мереж є налагодження успішної проектної діяльності, починаючи від конкурсів і завершуючи громадськими бюджетами, тематика освітніх проектів у яких спрямована переважно на ремонт чи облаштування території та приміщень навчальних закладів комунальної форми власності, а також створення творчого, розвивального чи інклюзивного середовища. Вирішальним тут стає об'єднання учасників освітнього процесу при голосуванні. Повертаючись до Київської гімназії східних мов № 1, можемо побачити неймовірний результат – он-лайн підтримка учня 11-А класу Андрія Ковбасюка, єдиного представника від України, на 12 Міжнародному конкурсі в Китаї «Міст китайської мови». Чітка комунікаційна стратегія голосування забезпечила учню 2 місце за премію популярності знавців китайської мови у світі (Рис. 3).

Оксана Проскура сейчас полная надежд с Irina Mosiakova и ещё 86. 31 октября в 23:28

Розпочинаються останні 7 годин до закінчення голосування за премію популярності знавців китайської мови в світі! 🇺🇦🇨🇳

😊 Різниця в голосах за перше місце - велика... Але!

✈️ Причетність до голосування, через дію голосування, не «лайками», перепостами, можуть фантастично змінити ситуацію. Наша перемога вирішується саме зараз в єдності наших українських цінностей та прийнятті найскладнішого виклику (10000 голосів програвати в останню ніч 😊) зараз, де всім вже хочеться опустити ру... Ещѐ

1 李裕真 🇨🇳 341293

2 安名 🇺🇦 307163

Оксана Проскура сейчас здесь: Київська Гімназія Східних Мов #1. 1 ноября в 06:10 - Киев

**Добрали 21500 голосів
за 6,5 годин
з 23.30 до 6 ранку!**

1 李裕真 🇨🇳 294061

2 安名 🇺🇦 285619

Рис. 3. Скріншоти голосування останніх 7 годин до закінчення голосування із сторінки директора Київської гімназії східних мов № 1 Оксани Проскури

Консолідація учасників освітнього процесу може також сприяти вирішенню кадрових проблем закладу освіти. Так, наприклад, користуючись тим, що чимало колег вже присутні у соціальних мережах, можна розміщувати оголошення про вакансії у спеціалізованих групах, які об'єднують вчителів та/або батьків через соціальні мережі. Прикладом є нещодавно створена група «Вакансії для освітян» у Facebook з метою розміщення повідомлень про наявні вакансії в закладах освіти та для вчителів, які прагнуть знайти роботу. За півтора роки свого існування, з липня 2018 року, група вже налічує більше 5,5 тисяч учасників та кожного дня поповнюється новими оголошеннями. Так само можна це робити і на особистих сторінках у соціальних мережах керівників шкіл та вчителів. Встановлено, якщо керівник має персональний бренд у мережі, то це на 77% підвищує шанси залучити та втримати цінних співробітників [12].

Перевагою сторінки закладу у соціальній мережі, на відміну від офіційного сайту, є наявність «розвантажувальної» інформації. Такою може стати надихаюча інфографіка чи веселі дописи, що сприяють не лише підняттю настроїв учасників спільноти, а й, «ненароком», навчають та виховують (Рис. 4).

Фото взято з сайту
<https://www.pinterest.ca/pin/416231190561945515/?lp=t>
 rue

Фото взято з сайту
http://civilrightssociety.blogspot.com/2019/10/blog-post_25.html

Рис. 4. Надихаючі фото на сторінках та групах шкіл у Facebook

Соціальні мережі стають одним із провідних джерел інформації учасників освітнього процесу, засобом і особливим простором для комунікації, областю різних видів діяльності, відкривають великі можливості, що виявляються у користувачів Інтернету, та містить не менші загрози. Повний перелік переваг та недоліків віртуального спілкування для учасників освітнього процесу можна переглянути в авторській публікації «Чи є межі в соцмережі?» [9]. Свобода поширення інформації у соціальних мережах та спільнотах, незалежно від її змісту і якості, перетворює віртуальний Інтернет-простір у зону ризику для духовно-моральної сфери особистості, трансформуючи класичні цінності та формуючи нову віртуальну культуру [8]. При цьому, для забезпечення внутрішньої системи якості загальної середньої освіти у закладі мають бути створені умови для безпечного використання мережі Інтернет, а в учасників освітнього процесу мають бути сформовані безпечної поведінки в Інтернеті. Використання Інтернет-ресурсів – один із інструментів для навчання та викладання, однак він може створювати серйозні ризики для користувачів, якщо не дбати про безпечний доступ до мережі та не дотримуватись правил користування нею [1].

Властивість соціальних мереж у швидкому та оперативному розповсюдженні інформації має зворотній бік. Яскравим прикладом є розповсюдження батьками через соціальні мережі «безневинних» фейків на

прохання адміністрації школи з благою метою попередження наслідків участі у іграх «Синій кіт», «Біжи або помри», «Момо», «Цукерки» і нова гра «Підстрибни!». Низька медіаграмотність учасників освітнього процесу, відсутність вміння розпізнавати ознаки фейкових новин, слабка установка на критичне сприйняття інформації сприяє випробуванню на батьках різного роду технологій вимірювання стану аудиторії та каналів розповсюдження інформації у соціальних мережах.

Інформаційна безпека має починатися з кожного учасника освітнього процесу, а особливо з боку адміністрації школи, та має стати щоденною звичкою аби ми не стали об'єктом розповсюдження фейків, інструментом впровадження брудних технологій, зручною іграшкою у грі маніпуляторів. Такі підсумки підводять у своїх постах українські медіапедагоги Інна Іванова (розбір фейку «Цукерки», вересень 2018 року) та Світлана Ізбаш (розбір фейку «Підстрибни!», лютий 2020 року) і тим самим упереджують батьків від «реклами» таких ігор.

Треба зважити також на інші види небезпек, з якими можуть зустрітися учні при користуванні будь-якою мережею і які необхідно враховувати у політиці закладу:

- зміст (доступ до інформації, яка не призначена для дітей відповідного віку);
- поведінка (пропонування дій, які можуть загрожувати безпеці дітей, шахрайство);
- небезпечні контакти (спілкування через чати, файлообмінники, месенджери) [1].

Аби уникнути таких ризиків, заклад має сформувати власну політику щодо безпечного користування мережею Інтернет, яка передбачає:

- наявність контент-фільтрів;
- наявність антивірусних програм та їх вчасне оновлення;
- користування Інтернет ресурсами під час навчальних занять під наглядом педагогів;
- моніторинг сторінки у соціальних мережах на предмет розміщення на них несанкціонованої інформації;
- забезпечення і педагогів, і учнів навчанням щодо безпечного користування мережею Інтернет та формування наскрізної інформаційно-цифрової компетентності;
- підвищення он-лайн культури спілкування учасників освітнього процесу;
- збереження персональних даних учасників освітнього процесу [1].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, наряду із перевагами комунікації закладу загальної середньої освіти у соціальних мережах, головними з яких є інтерактивність, оперативність та швидкість оповіщення одразу всіх учасників освітнього процесу, починаючи від організаційних питань і закінчуючи просвітницькими, мають ряд проблем, пов'язаних із низькою культурою спілкування он-лайн, безпекою в Інтернет, слабкою установкою на критичне сприйняття інформації та низькою медіаграмотністю значної частини освітян в цілому. Інформаційна безпека має

починатися з кожного учасника освітнього процесу, а особливо з боку адміністрації заклад освіти, та має стати щоденною звичкою.

Проте, це ніякою мірою не принижує безмежні можливості використання комунікації школи у соціальних мережах через сторінку у Facebook. Серед них спрощений пошук цільової аудиторії, що дозволяє розширювати особистісні та професійні контактів між учасниками освітнього процесу. Через особливості роботи пошукових алгоритмів соціальних мереж цілеспрямовано управляти потоками різноманітної інформації у стрічці новин, впливаючи на свідомість та світогляд батьків, тим самим перетворюючи їх на активних учасників освітнього процесу. У зв'язку з великим обсягом залучених користувачів Facebook, можна вважати цю середу досить потужним механізмом антикризової комунікації, конструювання комунікативного простору та сучасного суспільства створює умови для консолідації всіх учасників освітнього процесу, їх бажання і здатності співпрацювати заради суспільного інтересу – допомоги і підтримки безпритульних тварин, хворих, соціально незахищених верств населення тощо; залучення великого числа небайдужих людей до адресної допомоги окремим учасникам освітнього процесу, що потрапили у складні обставини; налагодження успішної проектної діяльності та навіть вирішенню кадрових проблем закладу освіти.

Список використаних джерел

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. – Київ, Державна служба якості освіти, 2019 - 240 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/Abetka_dlya_dyrektora_15.08.2019.pdf (дата звернення: 12.02.2020).
2. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти. Центр Інноваційної Освіти «Про.Світ». 2019. 60 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf?fbclid=IwAR1__uuG7Ctlls9-9bmxgHzwP6ekJyNZJbAz0PBArhDkmKfuH95thpbciU (дата звернення: 28.12.2019).
3. Данько Ю. А. Астротурфінг як інструмент віртуальної маніпуляції та політичної пропаганди в умовах інформаційної доби. Сучасне суспільство. - 2015. - Вип. 2(1). - С. 38-49. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2015_2\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2015_2(1)_6)
4. Директор школи – нові виклики та можливості. Їржі Трунда, Вацлав Троян, Каміл Бржіза, Євгенія Бачинська, Віктор Громовий, Олександр Ковтун, Віра Рогова, Галина Усатенко. 2018. 240 с. URL: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/02/school-management_ukraine_spreads_A5_2018_web_02.pdf (дата звернення: 25.09.2019)

5. Довженко О. Як подружити школу із соціальними медіа URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16572/2016-05-10-yak-podruzhati-shkolu-iz-sotsialnimi-media/> (дата звернення: 16.02.2020)
6. Коберник І., Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців : посібник. К.: Смарт освіта, 2019. 72 с. URL: <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyu-stvoryty-personalnyj-brend-rokrokovaya-instruktsiya/> (дата звернення: 16.01.2020)
7. Коган К. М. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент : збірник наукових праць / Ред. кол. : Євтух В. Б. (гол. ред.). Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. Вип. 16. С. 61-71. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/6197> (дата звернення: 16.02.2020)
8. Махиня Т. А. Трансформація цінностей учасників освітнього процесу у віртуальній культурі соціальних мереж. Теорія та методика управління освітою. Електронне наукове фахове видання. 2017. Випуск 2 (20). URL: <http://umo.edu.ua/katalogh-vidanj/electronic-journal-the-theory-and-methods-of-educational-management-edition-2-20-2017>
9. Махиня Т. А. Чи є межі в соцмережі? або Нетикет учасників освітнього процесу / Тетяна Махиня // Заступник директора школи. – 2018. - № 7. – С. 28-36
10. Почепцов Г. Контроль над розумом. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 350 с/
11. Прімбс Ш. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 198 с.
12. Як вчителю створити персональний бренд: покрокова інструкція URL: <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyu-stvoryty-personalnyj-brend-rokrokovaya-instruktsiya/> (дата звернення: 24.01.2020)

Tetiana Makhynia. School communications on social media: advantages, problems and opportunities

The article focuses on the advantages, problems and opportunities for school communications on social media. It is noted that in the context of the State Inspectorate introduction the school should publish information on its activities at open public resources the special attention of which is paid to Facebook capabilities within the research. A content analysis of Facebook pages and groups of educational institutions was conducted in order to highlight the most striking instances of consolidation of educational institution participants in interactive communication seeking for common socially important interests. Practical suggestions are exemplified for successful communication of general secondary educational institutions in social media as well as an algorithm for event coverage under unforeseen or unfortunate situation emergency in the educational institution. There are also negative examples of information dissemination on social media due to the low media literacy among participants of the education process.

Keywords: general educational institution, communication, interaction, social media, Facebook, State Inspectorate, consolidation of educational institution participants, interactivity, information transparency, information security, media competence.